

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA RITULUI FUNERAR AL DACILOR DIN SUD-ESTUL TRANSILVANIEI

LAURENȚIA GEORGESC, SZÉKELY KÉKEDY ZSOLT

În urma cercetărilor făcute în sud-estul Transilvaniei în ultimele decenii au fost descoperite numeroase așezări și cetăți, aparținând populației dacice, care locuia pe aceste meleaguri.¹ Săpăturile sistematice efectuate în acestea au furnizat date importante pentru cunoașterea culturii materiale și traiului populației dacice; numai cimitirele au rămas deocamdată necunoscute, în afară de câteva morminte descoperite în urma acestor cercetări. Acestea aparțin în diferite epoci și toate sînt de incinerare. Cel mai vechi, din sec. III—II î.e.n. este găsit cu ocazia săpării cetății feudale de la Bicsadul Oltului², într-o epocă mai tîrzie, sec. I î.e.n. — I e.n., aparțin cele găsite la Zetea³ și la Sf. Gheorghe⁴. Iar în sec. III — IV e.n. aparține mormîntul de incinerare găsit într-o așezare de la Sf. Gheorghe — Epreștetö.

Lista mormintelor de incinerare s-a îmbogățit cu încă un mormînt, în cursul săpăturilor din anul 1980, care a fost descoperit la Ariușd. Pe baza inventarului — un vîrf de săgeată, un cuțit de fier, o fibulă de bronz și un fragment de vas roman — și a ritului funerar, mormîntul se încadrează în perioada de stăpînire romană, sec. II — III e.n.⁵ În cele ce urmează dăm determinarea osemintelor găsite în mormînt.

Resturile osoase calcinate sînt reprezentate din 527 de fragmente osoase umane, care prezintă o gamă de culori variată de la alb-gri la gri-albastru, acest lucru datorîndu-se intensității diferite a focului la nivelul diverselor segmente ale scheletului uman. În nuanțări diferite, unele fragmente osoase prezintă impregnări cu oxid de fier provenit de la inventarul funerar depus o dată cu individul care urma să fie incinerat pe rug.

Resturile osoase calcinate descoperite, reprezintă o culegere simbolică de la nivelul diverselor segmente ale scheletului incinerat și depuse o dată cu inventarul funerar descoperit în mormînt (groapă) în care a fost descoperit. Craniul este reprezentat din 64 de fragmente, extrem de robuste. Fragmente din frontal, ne dau aspectul unor arcuri-superciliare profilate de gradul II și al unei glabele cu relief de gradul III. Fragmentele din parietale sînt robuste și puternic reliefate. Fragmente mai multe avem din occipital care este puternic reliefat, bombat, cu torus occipital (și cu i=5). Fragmentele de mastoide ne dau imaginea unor mastoide mari, late, robuste, puternic reliefate. Facialul este reprezentat destul de slab

prin cîteva fragmente de la nivelul orbitelor care sînt mari, rotunde, ce încadrează o rădăcină nasală de lățime medie (estimare) ce profila oase nasale scurte-late (estimare). Fragmentele de la nivelul n-pr și din zona maxilarului superior cu fragmentul care cuprinde disparat intervalul I^1-P^1 și M^2-M^3 cu un fragment din molarul definitiv superior dreapta (M^3 -drt.), ne dau imaginea unui palat de formă paraboloidă, cu dentiția definitivă complet eruptă în arcada alveolară. Zona n-pr nu are prognatie, este îngustă. Resturile osoase calcinate care reprezintă scheletul postcranian sînt reprezentate de 463 de fragmente de la nivelul segmentelor lungi, ale bazinului (mai puțin) și cîteva fragmente de corpuri vertebrale (foarte mici sînt aceste fragmente). Aspectul acestor fragmente ne dau imaginea unui individ extrem de robust, longilin însă, cu relieful puternice la nivelul inserțiilor musculare, atît cît am putut noi observa la fragmentele de humerus, femur, tibie, (asupra acestui individ noi vom mai reveni cu un studiu de detaliu după terminarea cercetărilor din zonă).

Caracterul morfologic, rezultatele datelor metrice, aspectul extrem de robust al resturilor osoase calcinate, gradul de închidere al suturilor la nivelul calotei, corelat cu stadiul complet al erupției dentare de la nivelul maxilarului superior ne face să înclinăm spre următoarea diagnoză: oasele calcinate descoperite aparțin unui bărbat robust, în vîrstă de aproximativ 30—35 de ani. Deoarece, în timpul arderii, există posibilitatea clivării suturilor craniene, acordăm un coeficient de ± 5 ani la intervalul de vîrstă în care am încadrat individul studiat.

NOTE

- ¹ Z. Székely, in *Thraco-Dacica*, București, 1976, p. 231—240.
- ² Z. Székely, *Săpăturile la Bicsadul Oltului, Materiale*, 1951, p. 90, 92. fig. 1/20, 6.
- ³ Z. Székely, *Zetevára, Sf. Gheorghe*, 1949, p. 22—24.
- ⁴ Z. Székely, *Sepsiszentgyörgy története*, 1948, p. 35—36.
- ⁵ Descoperirea se publică în revista S.C.I.V.A.

Kivonat

Dél—Kelet Erdély területén számos La Tène kori dák település és vár került elő, temetkezésük viszont — néhány szorvány sir kivételével — ismeretlen. 1980 nyarán Erősdön egy római kori, dák népnek tulajdonított sir került elő, melynek melléklete egy bronz fibulából, egy nyílhegyből, egy vas késből és egy római edény töredékből állt.

Extract

Many Dacic graves and fortresses have been discovered in the South-East-Transilvania trough which it becomes famous the material life of the Dacic people, lived here. The incinerate funeral, characteristic to the dacs, only a few had been discovered. Recently an incinerate grave was discovered in Erősd but this belongs to the roman period.